

UWAGI ANALITYCZNE

1. ZMIANY W AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI W OKRESIE 1988-2002

Analizując zmiany na rynku pracy, które dokonały się w okresie między spisami, porównano liczby aktywnych zawodowo ze spisu 2002 r. oraz czynnych zawodowo z 1988 r. Dla obu spisów porównano również populacje biernych zawodowo. Wnioskując na podstawie prezentowanych danych należy jednak w każdym przypadku mieć na uwadze występujące w ostatnich dwóch spisach różnice metodyczne w zaliczaniu wybranych zbiorowości do rozważanych kategorii ludności (aktywnych/czynnych lub biernych zawodowo).

W 1988 r. ludność czynna zawodowo (aktywna) w województwie łódzkim liczyła 1362,2 tys. osób, a w 2002 r. 1205,0 tys. osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie dla 40,7 tys. osób w 2002 r. nie ustalono statusu na rynku pracy (w większości były to osoby przebywające w momencie spisu za granicą, dla których nie uzyskano informacji czy osoby te są pracujące, bezrobotne czy bierne zawodowo).

Tabl. 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej, płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1988			2002			
	ogółem	czynni zawodowo	bierni zawodowo	ogółem	aktywni zawodowo	bierni zawodowo	nieustalony status na rynku pracy
	w tysiącach						
OGÓŁEM	2092,0	1362,2	729,8	2183,2	1205,0	937,5	40,7
mężczyźni	983,9	718,5	265,4	1026,5	638,6	366,8	21,1
kobiety	1108,1	643,7	464,4	1156,7	566,4	570,7	19,6
Miasta	1348,1	822,0	526,1	1446,0	773,6	635,9	36,5
Wieś	743,9	540,2	203,7	737,2	431,4	301,6	4,2

Pomimo pewnego zaniżenia w spisie 2002 r. liczby aktywnych zawodowo (z powodu wspomnianego wyżej braku informacji o statusie na rynku pracy) nie ulega wątpliwości, że w latach 1989-2002 nastąpiło znaczące zmniejszenie się populacji osób reprezentujących realne zasoby pracy. Nastąpiło to pomimo wzrostu ogólnej liczby osób w wieku 15 lat i więcej, która w okresie międzyspisowym zwiększyła się w województwie łódzkim o 91,2 tys. osób, tj. o 4,4%. Populacja aktywnych (czynnych) zawodowo zmniejszyła się w tym

czasie o 157,2 tys. osób, tj. o 11,5%, przy znacznym wzroście – bo aż o 207,7 tys. osób, tj. o 28,5% - liczby biernych zawodowo.

Opisane zmiany zgodne są z tendencją ogólnopolską i świadczą o nasileniu się procesu dezaktywizacji zawodowej ludności. Są one bardziej widoczne w populacji mężczyzn niż kobiet oraz wśród mieszkańców wsi. Liczba aktywnych (czynnych) zawodowo mężczyzn zmniejszyła się od 1988 r. o 11,1%, a kobiet o 12,0%, przy czym aż o 38,2% zwiększyła się liczba mężczyzn biernych zawodowo, podczas gdy wśród kobiet wzrost ten kształtował się na poziomie 22,9%.

Liczba ludności aktywnej zawodowo zamieszkałej na wsi była w 2002 r. o 20,1% niższa od obserwowanej w 1988 r., natomiast grupa aktywnych zawodowo mieszkańców miast zmalała w tym czasie tylko o 5,9%. Jednocześnie liczba osób biernych zawodowo na wsi zwiększyła się o 48,1%, a w miastach o 20,9%.

Zmiany na rynku pracy zobrazować można również na podstawie współczynników aktywności zawodowej ludności, wyznaczonych dla obu analizowanych okresów. Współczynnik aktywności zawodowej to procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności danej kategorii, wyróżnionej np. ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, wiek lub poziom wykształcenia.

Tabl. 2. Współczynniki aktywności zawodowej ludności według płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1988	2002	
	osób w wieku 15 lat i więcej	w tym osób w wieku produkcyjnym	
		w %	
OGÓŁEM	65,1	56,2	73,5
mężczyźni	73,0	63,5	76,9
kobiety	58,1	49,8	70,1
Miasta	61,0	54,9	71,6
Wieś	72,6	58,8	77,5

W 1988 r. współczynnik aktywności zawodowej wyznaczony dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej, który wyniósł w łódzkim 65,1%, był bardzo zbliżony do ogólnopolskiego (65,3%), natomiast w 2002 r. był nieco wyższy od obserwowanego dla Polski (o 0,7 punktu procentowego). Wysokość współczynnika (tak dla Polski jak i dla województwa łódzkiego) oznacza jednak, że obecnie tylko nieco ponad połowa ludności w wieku 15 lat i więcej jest aktywna zawodowo, podczas gdy 14 lat temu osoby czynne zawodowo stanowiły blisko 2/3 ludności (w tej grupie wieku).

Mężczyźni charakteryzowali się wyższą aktywnością zawodową niż kobiety (obrazują to zarówno współczynniki liczone w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej, jak i w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym).

W 2002 r. na 100 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej przypadało przeciętnie 64 aktywnych zawodowo (w 1988 r. – 73), a w grupie wieku 18-64 lata na każdych 100 mężczyzn przypadało 77 aktywnych zawodowo.

Wśród kobiet 50 na 100 pracowało lub poszukiwało pracy (w 1988 r. – 58), a w wieku produkcyjnym - 70 na 100 kobiet było aktywnych zawodowo.

W okresie 1989–2002 zmniejszyła się rozpiętość między wskaźnikami aktywności zawodowej wyznaczanymi dla mężczyzn i kobiet. W 1988 r. wynosiła ona 14,9 pkt procentowego, w 2002 r. – 13,7 pkt. To efekt szybszego obniżania się poziomu aktywności zawodowej mężczyzn niż kobiet.

Identyczne zjawisko zmniejszania się rozpiętości widoczne jest przy porównaniu wskaźników aktywności zawodowej ludności miejskiej i wiejskiej. Mimo, że aktywność zawodowa na wsi jest ciągle wyższa, to jednak istniejące różnice uległy znacznemu zmniejszeniu. W 1988 r. różnicowanie między współczynnikami aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkałej w miastach i na wsi wynosiło 11,6 punktu procentowego, a w 2002 r. już tylko 3,9 pkt.

W latach 1989-2002 obniżenie aktywności zawodowej ludności wystąpiło we wszystkich województwach. Największe w podkarpackim (spadek o 18,8 pkt) i świętokrzyskim (o 15,4 pkt). Najmniejsze w pomorskim i wielkopolskim (spadek odpowiednio o 5,3 i 5,6 pkt). W województwie łódzkim odnotowano spadek współczynnika aktywności zawodowej o 8,9 pkt, co plasuje łódzkie, pod względem zmian w tej kategorii ludności, na 9 miejscu w Polsce.

2. AKTYWNI ZAWODOWO W 2002 R.

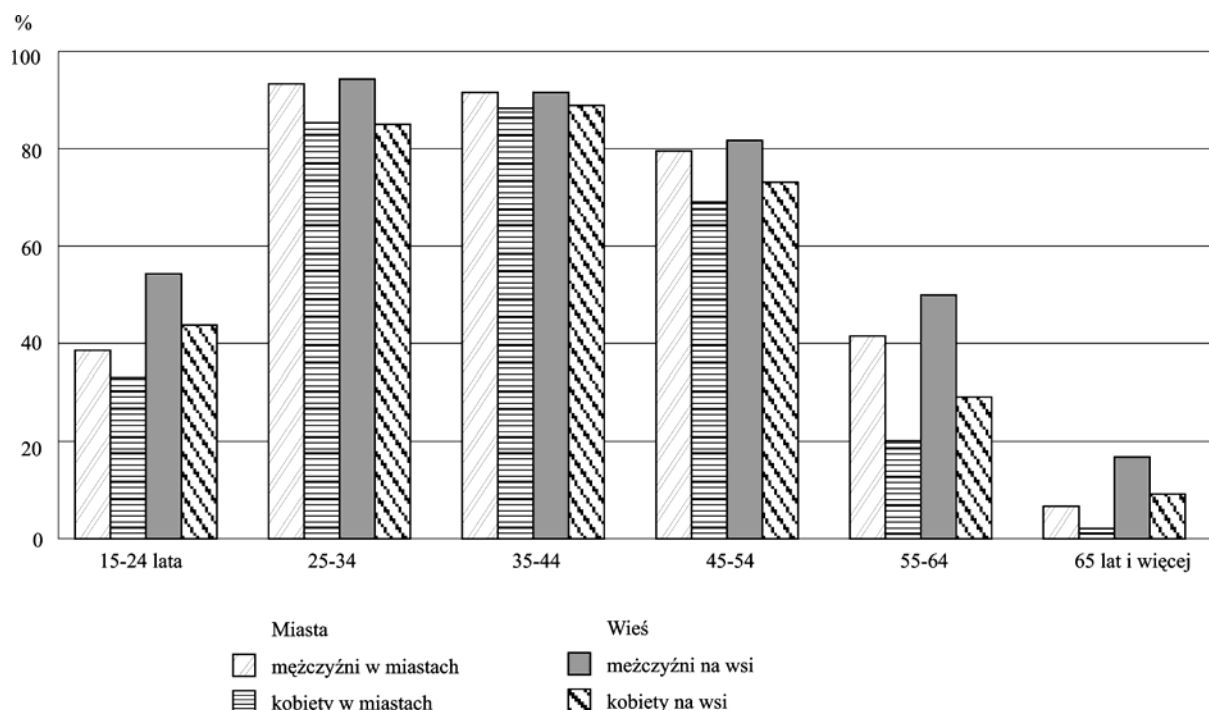
Wyniki spisu ludności pozwoliły na scharakteryzowanie podażowej strony rynku pracy w 2002 r. Aktywni zawodowo to grupa osób reprezentujących realne zasoby pracy. Do kategorii tej zaliczone są osoby, które albo pracowały w momencie spisu (lub miały pracę) albo tej pracy aktywnie poszukiwały i były gotowe ją podjąć zaraz po znalezieniu. Dla

populacji tej – zgodnie z międzynarodowymi rekomendacjami – nie określono górnej granicy wieku, istotne było dążenie do wykonywania pracy i możliwość jej podjęcia.

Istotną cechą opisującą zarówno populację aktywnych zawodowo jak i współczynniki aktywności zawodowej jest wiek, który w korelacji z podziałem na płeć i miejsce zamieszkania pokazuje istniejące zróżnicowanie.

Najwyższą aktywnością zawodową charakteryzowały się osoby w dwóch grupach wieku, tj. 25-34 oraz 35-44 lata. Młodsze grupy wiekowe wchodzą dopiero na rynek pracy lub kontynuują jeszcze naukę, natomiast w starszych grupach wskaźnik zatrudnienia obniża się w związku ze stopniowym przechodzeniem do stanu bierności zawodowej. W 2002 r. wiek maksymalnej aktywności zawodowej różnił się dla mężczyzn i kobiet. Najwyższy wskaźnik aktywności zawodowej mężczyźni osiągnęli w wieku 25-34 lata, podczas gdy kobiety - w wieku 35-44 lata.

Wykres 1. **Współczynniki aktywności zawodowej według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.**

Również miejsce zamieszkania istotnie wpływało na poziom aktywizacji bądź dezaktywizacji zawodowej. Ogólnie mieszkańcy wsi charakteryzowali się wyższym poziomem aktywności zawodowej niż mieszkańcy miast. Szczególnie różnica ta uwidoczniła się w grupach wieku 15-24 lata oraz 65 lat i więcej.

Z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy również bardzo istotna jest charakterystyka zasobów pracy (populacji aktywnych zawodowo) według wykształcenia. W 2002 r. ponad połowa (52,5%) aktywnych zawodowo w województwie łódzkim legitymowała się co najmniej średnim wykształceniem. Wśród kobiet aktywnych zawodowo dominują absolwentki szkół średnich i policealnych (45,2%), natomiast najwięcej mężczyzn ukończyło szkoły zasadnicze zawodowe (35,9%). Najwyższą aktywnością zawodową charakteryzują się osoby z wykształceniem wyższym, najniższą zaś osoby z wykształceniem podstawowym oraz nie posiadające wykształcenia szkolnego. Zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn z wyższym wykształceniem, współczynnik aktywności zawodowej kształtował się na najwyższym poziomie i wyniósł – 82,2% dla mężczyzn i 81,0% dla kobiet.

Tabl. 3. Struktura ludności aktywnej zawodowo według poziomu wykształcenia i płci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia				
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego
		w %				
OGÓŁEM	1205,0	13,9	38,6	29,2	17,6	0,6
mężczyźni	638,6	11,3	32,7	35,9	19,4	0,5
kobiety	566,4	16,9	45,2	21,7	15,5	0,6
Miasta.....	773,7	18,5	44,7	24,9	11,7	0,1
Wieś	431,3	5,7	27,8	37,0	28,2	1,3

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym poziomie wykształcenia.

Istotne różnice w poziomie wykształcenia widoczne są w zależności od miejsca zamieszkania osób aktywnych zawodowo. Prawie 2/3 aktywnych zawodowo mieszkańców miast ma co najmniej średnie wykształcenie, podczas gdy na wsi jest dokładnie odwrotnie – 66,5% aktywnych zawodowo mieszkańców wsi ukończyło co najwyżej szkoły zasadnicze zawodowe.

3. PRACUJĄCY

W maju 2002 r. zbiorowość pracujących w województwie łódzkim liczyła 961,3 tys. osób, z czego 61,8% mieszkało w miastach. Większość populacji pracujących (53,0%) stanowili mężczyźni.

Tabl. 4. Pracujący według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	961,3	97,5	246,0	260,0	260,0	71,9	25,9	920,9
mężczyźni	509,7	55,0	132,7	131,8	132,3	43,1	14,8	491,5
kobiety	451,6	42,5	113,3	128,2	127,7	28,8	11,1	429,4
Miasta.....	594,1	51,5	155,4	164,2	173,6	41,2	8,2	580,7
Wieś	367,2	46,0	90,6	95,8	86,4	30,7	17,7	340,2
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	10,2	25,6	27,0	27,0	7,5	2,7	95,8
mężczyźni	100,0	10,8	26,0	25,9	26,0	8,4	2,9	96,4
kobiety	100,0	9,4	25,1	28,4	28,2	6,4	2,5	95,1
Miasta.....	100,0	8,7	26,2	27,6	29,2	6,9	1,4	97,7
Wieś	100,0	12,5	24,7	26,1	23,5	8,4	4,8	92,6

Struktura pracujących mężczyzn i kobiet według wieku była zbliżona. Wśród mężczyzn najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25-34 i 45-54 lata, a wśród kobiet – 35-44 i 45-54 lata.

Odmienne kształtowała się natomiast struktura wieku pracujących mieszkańców miast i wsi. Wśród pracujących mieszkańców wsi proces aktywizacji zawodowej rozpoczyna się wcześniej i trwa znacznie dłużej niż w miastach. Świadczy o tym fakt, że osoby w wieku przed- i poprodukcyjnym stanowiły 7,4% ogółu pracujących zamieszkałych na wsi, podczas gdy w miastach grupa takich osób stanowiła tylko 2,3% pracujących.

Miarą wskazującą na rzeczywiste zaangażowanie ludności w procesie pracy jest wskaźnik zatrudnienia, który ilustruje udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) oraz danej grupy.

W 2002 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim wyniósł 44,9%. Był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet oraz wśród mieszkańców wsi.

Tabl. 5. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
	w %							
OGÓŁEM	44,9	24,1	71,4	74,8	62,4	28,9	6,8	58,2
mężczyźni	50,7	26,7	75,8	76,4	66,0	38,5	10,6	61,0
kobiety	39,7	21,4	66,2	73,2	59,1	21,0	4,6	55,4
Miasta.....	42,1	19,4	69,7	72,1	59,2	24,7	3,5	54,8
Wieś	50,1	33,3	74,6	79,9	70,0	37,1	12,1	65,3

Przeciętnie w Polsce wskaźnik zatrudnienia był niższy i wyniósł 43,7%, zaś łódzkie zajęło piątą pozycję wśród wszystkich województw, za mazowieckim (48,1%), wielkopolskim (46,3%), podlaskim (45,5%) i lubelskim (45,2%), a wyprzedzając m.in. świętokrzyskie (43,8%) i małopolskie (43,7%).

Analizując udział ludności pracującej według płci dostrzec można, że poziom zaangażowania zawodowego kobiet był we wszystkich grupach wieku niższy niż mężczyzn. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata), w skład której wchodzi głównie osoby uczące się, wskaźnik zatrudnienia kształtował się na niskim poziomie i wynosił dla mężczyzn - 26,7%, a dla kobiet - 21,4%. W kolejnych grupach wieku wskaźnik zatrudnienia był coraz wyższy, osiągając najwyższy poziom w grupie wieku 35-44 lata (73,2% kobiet i 76,4% mężczyzn w tym wieku wykonywało pracę). W kolejnych grupach widoczny jest stopniowy spadek zaangażowania zawodowego, co wynika z trudnej sytuacji osób w tym wieku na rynku pracy i ich stopniowego wycofywania się z życia zawodowego. W populacji osób w wieku 55-64 lata pracowała już tylko co piąta kobieta i co trzeci mężczyzna.

Analizując miejsce zamieszkania osób pracujących, dostrzega się we wszystkich grupach wieku większe zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi niż miast. Szczególnie uwidacznia się to w grupie wieku 15-24 lata, gdzie wskaźnik zatrudnienia mieszkańców wsi jest blisko dwukrotnie wyższy niż mieszkańców miast oraz w grupie wieku 65 lat i więcej, gdzie ludność wiejska wykazuje się ponad trzykrotnie większym zaangażowaniem zawodowym niż ludność miejska.

Jedną z istotnych cech wpływających na stopień zaangażowania zawodowego i pozycję osoby na rynku pracy jest również poziom uzyskanego wykształcenia. W populacji pracujących najliczniejszą grupę w 2002 r. stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym

zawodowym (27,9%), a następnie ze średnim zawodowym (26,0%). Wiąże się to jednak z tym, że generalnie osoby o takim poziomie wykształcenia były licznie reprezentowane w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (odpowiednio 21,7% i 19,6%).

Tabl. 6. Pracujący według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

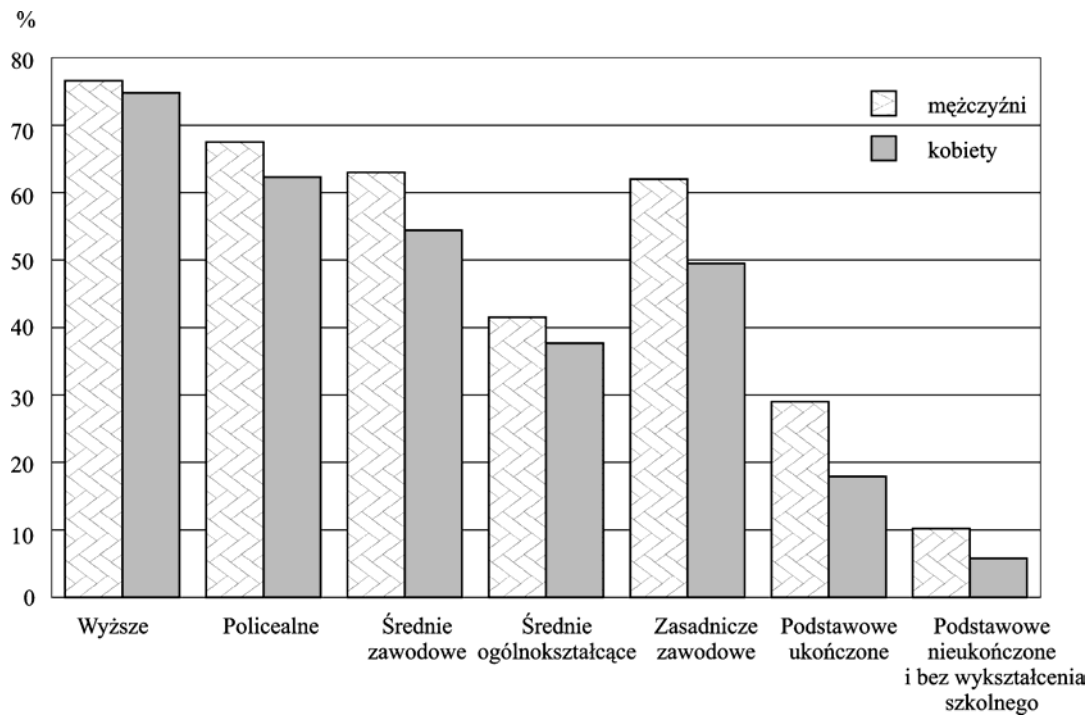
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	961,3	155,6	43,9	249,5	82,6	268,1	155,1	5,8
mężczyźni.....	509,7	67,4	11,6	133,9	26,3	178,1	89,3	2,7
kobiety.....	451,6	88,2	32,3	115,6	56,3	90,0	65,8	3,1
Miasta.....	594,1	132,9	34,8	173,7	65,8	135,1	51,0	0,4
Wieś.....	367,2	22,7	9,1	75,8	16,8	133,0	104,1	5,4
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	16,2	4,6	26,0	8,6	27,9	16,1	0,6
mężczyźni.....	100,0	13,2	2,3	26,3	5,2	35,0	17,5	0,5
kobiety.....	100,0	19,5	7,2	25,6	12,5	19,9	14,6	0,7
Miasta.....	100,0	22,4	5,9	29,2	11,1	22,7	8,6	0,1
Wieś.....	100,0	6,2	2,5	20,6	4,6	36,2	28,4	1,5

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o niestalonym poziomie wykształcenia.

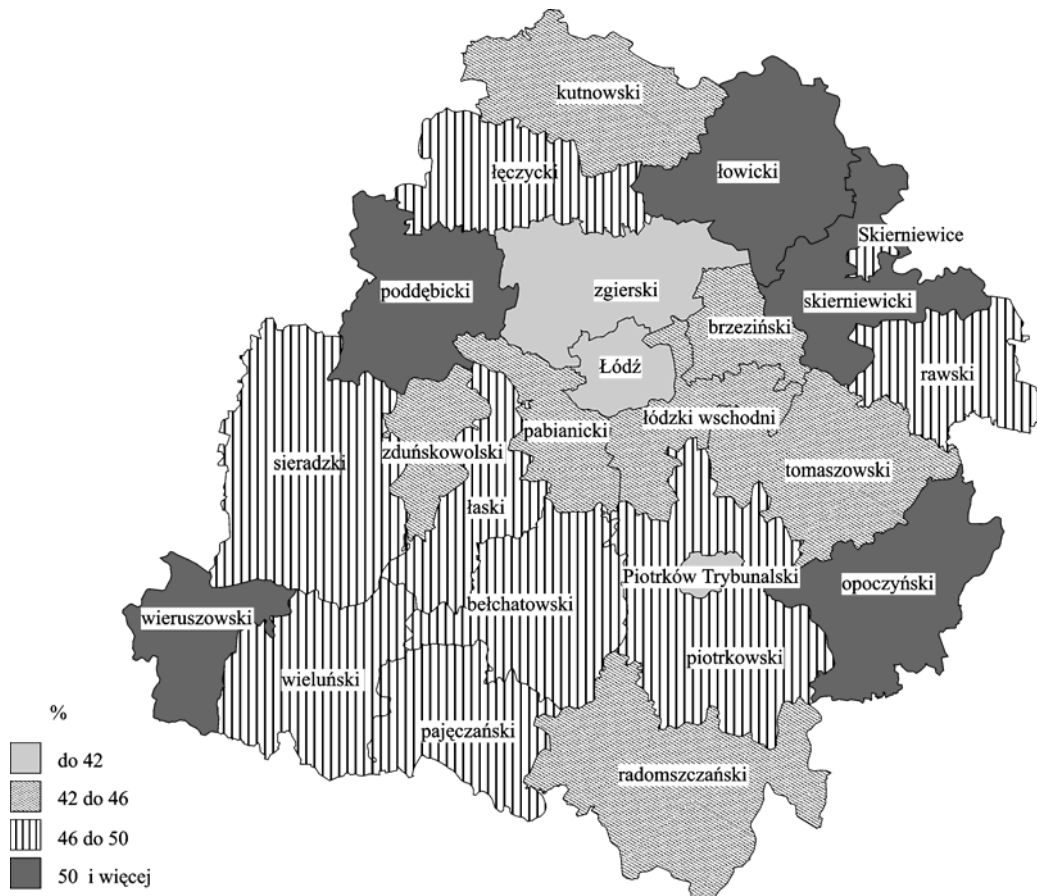
Pracujące kobiety charakteryzowały się generalnie wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni. Osoby z wykształceniem średnim i wyższym stanowiły 64,8% ogółu pracujących kobiet, podczas gdy wśród mężczyzn analogiczny odsetek wyniósł tylko 47,0%.

Zdecydowanie mniej korzystnie niż w miastach kształtowała się struktura wykształcenia pracujących mieszkańców wsi. Osoby posiadające co najmniej średnie wykształcenie stanowiły tu tylko 33,9% pracujących wobec 68,6% pracujących mieszkańców miast, natomiast udział pracujących z wykształceniem wyższym był w miastach blisko czterokrotnie wyższy od analogicznego odsetka dla mieszkańców wsi (22,4% wobec 6,2%).

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia według poziomu wykształcenia i płci w 2002 r.

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim według powiatów w 2002 r.

Sytuacja na rynku pracy osób lepiej wykształconych i posiadających kwalifikacje zawodowe była korzystniejsza niż pozostałych grup ludności. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia (75,5%) wystąpił w populacji osób z wykształceniem wyższym, natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem podstawowym (23,0%) i bez wykształcenia szkolnego (7,2%). Stosunkowo niski wskaźnik zatrudnienia wystąpił również wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – pracowało bowiem 38,8% tej populacji osób.

Wskaźnik zatrudnienia w łódzkim był dość znacznie zróżnicowany terytorialnie. Najwyższe wartości przyjął w powiecie skierniewickim (53,1%) i łowickim (51,4%), zaś najniższe w Piotrkowie Trybunalskim (41,4%) oraz Łodzi (41,8%).

Status zatrudnienia jest jedną z najważniejszych cech zawodowych służących do opisu zbiorowości pracujących. W województwie łódzkim wśród ogółu pracujących przeważali pracownicy najemni, stanowiąc 68,6% ogółu, a najmniej liczną grupę stanowili pracodawcy – 3,9% ogółu.

Tabl. 7. Struktura pracujących według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Pracownicy najemni	Pracujący na własny rachunek		Pomagający członkowie rodzin
			pracodawcy	nie zatrudniający pracowników najemnych	
w %					
OGÓŁEM	961,3	68,6	3,9	18,5	8,0
mężczyźni	509,7	65,7	4,9	22,9	5,5
kobiety	451,6	72,0	2,8	13,4	10,7
Miasta.....	594,1	83,2	5,2	9,4	1,2
Wieś	367,2	44,9	1,9	33,2	18,9

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie zatrudnienia.

W miastach pracownicy najemni stanowili 83,2% ogółu pracujących, podczas gdy na wsi tylko 44,9%. Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby pracujące na własny rachunek (22,4%), na którą składają się pracodawcy i osoby nie zatrudniające pracowników najemnych. Na wsi odnotowano zdecydowanie wyższy niż w mieście odsetek pracujących na własny rachunek (35,1% wobec 14,6%), co związane jest z wysokim udziałem osób użytkujących indywidualne gospodarstwa rolne wśród pracujących mieszkańców wsi. Podobnie pomagający członkowie rodzin stanowią kategorię, która występuje głównie na wsi – 18,9% pracujących (w miastach – 1,2%).

Struktura populacji mężczyzn i kobiet według statusu zatrudnienia była zbliżona – najczęściej pracowali jako pracownicy najemni, przy czym w przypadku kobiet odsetek pracowników najemnych był wyższy i wyniósł 72,0% wobec 65,7% dla mężczyzn. Mężczyźni częściej niż kobiety pracowali na własny rachunek i to niezależnie czy zatrudniali (4,9% wobec 2,8% dla kobiet), czy nie zatrudniali pracowników najemnych (22,9% wobec 13,4%). Natomiast kobiety częściej niż mężczyźni pomagały w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej (10,7% wobec 5,5%).

Analiza rodzaju działalności głównego (lub wyłącznego) miejsca pracy wykazała, że zarówno kobiety jak i mężczyźni najczęściej pracowali w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (22,4% ogółu pracujących, 23,7% pracujących mężczyzn i 21,0% pracujących kobiet), a następnie „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” (20,6% ogółu, 21,6% mężczyzn i 19,6% kobiet) oraz „Handel i naprawy” (odpowiednio 13,4%, 12,4%, 14,5%). Mężczyźni często pracowali również w sekcji „Budownictwo” (8,2%) oraz „Transport, gospodarka magazynowa i łączność” (8,0%), natomiast kobiety w sekcji „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” (11,4%) oraz „Edukacja” (9,5%).

Tabl. 8. Struktura pracujących według rodzaju działalności głównego miejsca pracy w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
OGÓLEM w tys.	961,3	509,7	451,6	594,1	367,2
w tym w %:					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	20,6	21,6	19,6	2,1	50,6
Górnictwo i kopalnictwo.....	1,2	1,9	0,3	1,2	1,0
Przetwórstwo przemysłowe	22,4	23,7	21,0	25,7	17,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę.....	1,8	2,7	0,7	2,3	0,8
Budownictwo	4,7	8,2	0,8	5,4	3,7
Handel i naprawy	13,4	12,4	14,5	17,0	7,5
Hotele i restauracje.....	1,2	0,8	1,7	1,5	0,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5,5	8,0	2,8	6,5	4,0
Pośrednictwo finansowe	2,0	1,1	2,9	2,7	0,8
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	5,0	5,4	4,6	7,2	1,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	6,1	5,7	6,5	7,3	4,1
Edukacja.....	6,0	2,8	9,5	7,6	3,3
Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	6,6	2,3	11,4	8,9	2,8

Dla połowy pracujących mieszkańców wsi głównym rodzajem działalności była praca w sekcji „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, co wiąże się bezpośrednio z wysokim odsetkiem pracujących w rolnictwie indywidualnym. Inne sekcje charakteryzujące miejsce pracy mieszkańców wsi to głównie: „Przetwórstwo przemysłowe” (dla 17,1% pracujących) oraz „Handel i naprawy” (7,5%).

Mieszkańcy miast pracowali najczęściej w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (25,7%), „Handel i naprawy” (17,0%), „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” (8,9%) oraz „Edukacja” (7,6%).

Wśród ogółu pracujących w województwie łódzkim najliczniejsze grupy zawodowe stanowili „Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (20,0%), „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (16,8%), „Specjaliści” (11,9%), „Technicy i inny średni personel” (11,3%) oraz „Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (10,2%). Grupy te łącznie obejmowały ponad 70% ogółu pracujących w województwie.

Mężczyźni najczęściej pracowali w zawodach należących do grupy „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (22,4%), „Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (20,8%) oraz „Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” (14,5%), a kobiety w takich zawodach jak „Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (19,1%), „Technicy i inny średni personel” (15,7%) oraz „Specjaliści” (15,3%).

Mieszkańcy wsi wykonywali głównie prace w zawodach: „Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (49,5%) oraz jako „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (14,8%), a mieszkańcy miast jako: „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (18,1%), „Specjaliści” (16,5%) oraz „Technicy i inny średni personel” (15,3%).

Tabl. 9. Struktura pracujących według grup zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
OGÓLEM w tys.	961,3	509,7	451,6	594,1	367,2
w tym w %:					
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6,0	6,7	5,1	8,1	2,6
Specjaliści	11,9	8,8	15,3	16,5	4,3
Technicy i inny średni personel	11,3	7,4	15,7	15,3	4,7
Pracownicy biurowi	7,4	4,4	10,8	9,4	4,1
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy ..	10,2	7,7	13,1	12,6	6,3
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	20,0	20,8	19,1	1,8	49,5

Tabl. 9. Struktura pracujących według grup zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	16,8	22,4	10,5	18,1	14,8
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń....	9,0	14,5	2,7	9,9	7,4
Pracownicy przy pracach prostych.....	6,4	5,7	7,3	7,3	5,1
Służba wojskowa	0,7	1,2	0,0	0,6	0,7

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o niustalonym rodzaju działalności.

4. BEZROBOTNI

Liczba bezrobotnych w maju 2002 r. w województwie łódzkim wyniosła 243,7 tys. osób, tj. 6,8% ogółu bezrobotnych w kraju, a stopa bezrobocia¹ osiągnęła poziom 20,2%, przy średniej krajowej 21,2%.

Większość populacji bezrobotnych stanowili mężczyźni – 52,9%. Stopa bezrobocia dla kobiet i mężczyzn kształtowała się na bardzo zbliżonym poziomie (20,2% dla mężczyzn i 20,3% dla kobiet). Bezrobociem bardziej dotknięta była ludność w miastach, gdzie liczba bezrobotnych wyniosła 179,6 tys. osób. Stanowiło to blisko 3/4 ogólnej liczby bezrobotnych. Stopa bezrobocia mieszkańców miast kształtowała się na poziomie 23,2%, natomiast na wsi wyniosła 14,9%.

Tabl. 10. Struktura bezrobotnych według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Wiek					Wiek produk- cyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
		w %					
OGÓLEM	243,7	27,0	25,6	21,8	21,5	4,1	99,1
mężczyźni	128,9	27,8	24,2	20,5	22,1	5,4	99,3
kobiety	114,8	26,2	27,1	23,3	20,7	2,7	99,0
Miasta	179,6	24,5	24,3	22,6	23,8	4,8	99,1
Wieś	64,1	34,3	29,0	19,5	14,8	2,4	99,2

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o niustalonym wieku.

¹ Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy.

Na ryzyko znalezienia się w grupie osób bezrobotnych najbardziej narażeni byli ludzie młodzi. Ponad połowa populacji bezrobotnych (52,6%) nie przekroczyła 35 roku życia. Struktura wieku bezrobotnych mężczyzn i kobiet była podobna; 52,0% mężczyzn i 53,3% kobiet stanowiły osoby w wieku do 34 lat, natomiast istotne różnice występowały według miejsca zamieszkania. Bezrobotni mieszkańcy wsi byli wyraźnie młodsi niż osoby bezrobotne w miastach; osoby w wieku do 34 lat stanowiły 63,3% ogółu bezrobotnych na wsi, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla bezrobotnych mieszkańców miast wynosił – 48,8%.

Wyraźne zróżnicowanie natężenia bezrobocia występuje w poszczególnych grupach wieku ludności. Najwyższe wystąpiło w grupie osób w wieku 15-24 lata. Liczba bezrobotnych w tym wieku wyniosła 65,9 tys. osób, tj. 27,0% ogółu bezrobotnych, a stopa bezrobocia dla tej kategorii ukształtowała się na poziomie 40,3%, a więc była dwukrotnie wyższa od wojewódzkiej.

Tabl. 11. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek					Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
	w %						
OGÓŁEM	20,2	40,3	20,2	17,0	16,8	9,3	20,8
mężczyźni	20,2	39,4	19,0	16,7	17,7	10,8	20,7
kobiety	20,3	41,5	21,5	17,3	15,7	7,1	20,9
Miasta	23,2	46,0	21,9	19,8	19,8	14,8	23,5
Wieś	14,9	32,4	17,0	11,6	9,9	3,0	15,8

Drugą zbiorowość istotną z punktu widzenia kłopotów w znalezieniu pracy tworzyły osoby w wieku 25-34 lata. Stopa bezrobocia dla tych osób wyniosła 20,2%. Natężenie bezrobocia zmniejszało się w miarę przechodzenia do starszych przedziałów wieku. Najniższa stopa bezrobocia (9,3%) wystąpiła w grupie osób w wieku 55 lat i więcej.

Wśród bezrobotnych dominowały osoby posiadające niski poziom wykształcenia. Najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym – 58,4% ogółu. Najmniej liczną - z wykształceniem policealnym – 3,3% oraz wyższym – 5,0% ogółu bezrobotnych.

Tabl. 12. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	podsta- wowe ukończone i nie- ukończone
		w %					
OGÓŁEM	243,7	5,0	3,3	22,2	11,1	34,6	23,8
mężczyźni	128,9	3,9	1,7	20,7	6,4	39,8	27,5
kobiety	114,8	6,3	5,1	24,0	16,3	28,7	19,6
Miasta	179,6	5,9	3,7	23,2	12,8	32,1	22,3
Wieś	64,1	2,6	2,2	19,5	6,4	41,3	28,0

Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o niestalonym poziomie wykształcenia.

Bezrobotni mężczyźni charakteryzowali się przeciętnie niższym poziomem wykształcenia niż kobiety. Udział kobiet z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wynosił 48,3%, podczas gdy mężczyzn ponad 2/3. Kobiety z wykształceniem wyższym i policealnym stanowiły 11,4% ogółu bezrobotnych kobiet, natomiast bezrobotnych mężczyzn o tym poziomie wykształcenia było tylko 5,6%.

Bezrobotni mieszkańcy wsi byli gorzej wykształceni niż porównywalna zbiorowość w miastach. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym stanowiły 69,3% bezrobotnej ludności wsi oraz 54,4% bezrobotnych mieszkańców miast.

Tabl. 13. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		wyższe	police- alne	średnie zawodo- we	średnie ogólno- kształ- cące	zasadni- cze zawodo- we	podsta- wowe ukoń- czone	podstawa- we nieukoń- czone i bez wykształ- cenia szkolnego
		w %						
OGÓŁEM	20,2	7,3	15,4	17,8	24,6	23,9	26,8	15,2
mężczyźni	20,2	6,8	16,1	16,6	23,9	22,4	28,0	21,6
kobiety	20,3	7,7	15,1	19,2	24,9	26,7	25,2	8,9
Miasta	23,2	7,4	16,0	19,4	25,8	29,9	43,5	64,6
Wieś	14,9	7,0	13,1	14,1	19,5	16,6	14,5	6,3

Wyniki spisu potwierdziły, że im niższy poziom wykształcenia, tym większe ryzyko znalezienia się w grupie bezrobotnych. Najniższą stopę bezrobocia – 7,3% zanotowano wśród osób posiadających wykształcenie wyższe, natomiast najwyższą – 26,8% dla osób z wykształceniem podstawowym. Wysoką stopą bezrobocia charakteryzowały się również osoby z wykształceniem ogólnokształcącym – 24,6% oraz zasadniczym zawodowym – 23,9%.

Stopa bezrobocia była zróżnicowana przestrzennie i wahała się od 10,3% w powiecie skierniewickim do 24,4% w mieście Piotrkowie Trybunalskim.

Okres poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne jest również jednym z czynników określających sytuację na rynku pracy. Długi okres poszukiwania pracy wyraźnie zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie. Jeśli poszukiwanie pracy trwa dłużej niż rok, mówi się wówczas o bezrobociu długotrwałym.

W maju 2002 r. zbiorowość długotrwanie bezrobotnych liczyła 111,8 tys. osób, co stanowiło 45,9% ogólnej liczby bezrobotnych. Na długotrwałe bezrobocie bardziej narażone były kobiety, bowiem udział poszukujących pracy dłużej niż 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wyniósł 47,9%, podczas gdy wskaźnik taki dla mężczyzn kształtował się na poziomie 44,1%.

Tabl. 14. Udział długotrwanie bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej grupie wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek				
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
w %						
OGÓLEM	45,9	33,7	43,2	51,7	56,1	58,1
mężczyźni	44,1	32,4	40,5	48,7	54,5	60,1
kobiety	47,9	35,2	45,8	54,8	58,1	53,7
Miasta	45,7	32,5	41,5	51,4	55,8	58,3
Wieś	46,1	36,0	46,9	52,7	57,6	57,1

Na długotrwałe bezrobocie narażone były częściej osoby ze starszych grup wieku. Wśród bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat osoby poszukujące pracy dłużej niż rok stanowiły 58,1%, natomiast wśród bezrobotnych w wieku do 24 lat długotrwanie bezrobotnych było 33,7%.

5. BIERNI ZAWODOWO

Liczba ludności biernej zawodowo zwiększyła się z 729,8 tys. osób w 1988 r. do 937,5 tys. w 2002 r. Wzrost liczby ludności biernej zawodowo o 207,7 tys. to przede wszystkim wynik przemian na rynku pracy związanych z okresem transformacji społeczno-ekonomicznej oraz dodatkowo - przesunięć demograficznych w strukturze wieku ludności (falowanie wyżów i niżów demograficznych oraz wydłużenia średniej długości życia).

Populacja biernych zawodowo w maju 2002 r. stanowiła 42,9% ludności w wieku 15 lat i więcej. Dominowały w niej kobiety (570,7 tys. wobec 366,8 tys. mężczyzn), a ich przewaga była szczególnie widoczna w grupach wieku poprodukcyjnego, co jest skutkiem dłuższego trwania życia kobiet niż mężczyzn.

W grupie biernych zawodowo znajdowały się przede wszystkim osoby starsze (w wieku emerytalnym) lub takie, które są w wieku zdolności do pracy, ale uzyskały uprawnienia rentowe i nie zamierzają powrócić na rynek pracy. Stan bierności zawodowej dotyczy też młodzieży, która nie rozpoczęła jeszcze kariery zawodowej lub czasowo wycofała się z rynku pracy z powodu kontynuowania edukacji lub konieczności opieki nad dzieckiem.

Najliczniejszą grupą biernych zawodowo, były osoby powyżej 64 roku życia (37,7% ogółu biernych), co jest oczywiste ze względu na osiągnięcie przez tę grupę osób wieku poprodukcyjnego. Drugą co do wielkości grupą były osoby młode w wieku 15-24 lata, czyli wchodzące dopiero na rynek pracy – grupa ta stanowiła 25,7% ogółu biernych zawodowo.

Tabl. 15. Struktura biernych zawodowo według wieku i płci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
		w %						
OGÓLEM	937,5	25,7	3,9	3,7	11,1	17,9	37,7	44,6
mężczyźni	366,8	31,5	3,0	3,9	10,8	17,0	33,8	50,8
kobiety	570,7	22,0	4,4	3,5	11,3	18,5	40,3	40,5
Miasta	635,9	26,8	3,8	3,6	12,0	18,4	35,3	47,3
Wieś	301,6	23,3	4,1	3,8	9,1	16,8	42,9	39,0

Kobiety niezależnie od wieku częściej niż mężczyźni pozostawały biernymi zawodowo. Na 100 kobiet w wieku 15 lat i więcej przypadało 49 biernych, analogiczny wskaźnik dla mężczyzn wyniósł 36.

Częstość występowania bierności zawodowej większa była w miastach niż na wsi (43,9% wobec 40,9%). Tendencja ta utrzymywała się we wszystkich grupach wieku, a najbardziej uwidoczniła się w grupie 15-24 lata, gdzie bierni w mieście stanowili 11,9%, podczas gdy na wsi 9,5% ogółu mieszkańców. Sytuację tę można wytłumaczyć faktem łatwiejszego dostępu do szkół różnego typu i tym samym większym stopniem zaangażowania miejskiej młodzieży w kontynuowanie edukacji na poziomie średnim i wyższym.

Rozpatrując strukturę osób biernych zawodowo według poziomu wykształcenia należy stwierdzić, iż blisko połowa legitymuje się wykształceniem podstawowym. Zarówno w grupie mężczyzn, jak i kobiet udział osób z podstawowym wykształceniem jest najwyższy i kształtuje się na zbliżonym poziomie (50,1% mężczyźni i 48,8% kobiety).

Tabl. 16. Struktura biernych zawodowo według płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
		w %						
OGÓŁEM	937,5	4,1	1,8	12,9	11,0	12,5	49,3	7,8
mężczyźni	366,8	4,3	0,9	14,2	7,9	15,8	50,1	6,2
kobiety	570,7	3,9	2,4	12,1	13,0	10,3	48,8	8,8
Miasta	635,9	5,4	2,3	15,8	14,3	13,1	43,6	4,7
Wieś	301,6	1,3	0,9	6,8	4,0	11,1	61,3	14,4

Zdecydowanie więcej biernych zawodowo z wykształceniem podstawowym występuje wśród mieszkańców wsi (61,3% wobec 43,6% mieszkańców miast).

Bierni zawodowo z wykształceniem wyższym stanowią zaledwie 4,1% ogółu biernych, z tego w grupie mężczyzn - 4,3%, a w grupie kobiet - 3,9%, co tłumaczyć należy przede wszystkim wysokim odsetkiem w tej populacji osób z roczników poprodukcyjnych, charakteryzujących się relatywnie niskim poziomem wykształcenia.

6. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA LUDNOŚCI WSI

Wśród ludności zamieszkałej na wsi możemy wyodrębnić dwie grupy: ludność związaną z gospodarstwami rolnymi i ludność bezrolną. Wyniki NSP 2002 wykazały, że subpopulacje te różnią się zarówno strukturą zawodową, jak również sytuacją na rynku pracy. Sytuacja ludności nie związanej z rolnictwem na rynku pracy jest zdecydowanie trudniejsza i to zarówno w porównaniu z ludnością związaną z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, ale także z ludnością zamieszkałą w miastach.

Ludność bezrolna charakteryzuje się najwyższą stopą bezrobocia spośród trzech wyżej wymienionych grup oraz najniższym wskaźnikiem zatrudnienia i współczynnikiem aktywności zawodowej. Z tego też względu analizę sytuacji na wiejskim rynku pracy należy przeprowadzać z uwzględnieniem występowania na nim dwóch odmiennych zbiorowości.

W województwie łódzkim na terenach wiejskich w maju 2002 r. mieszkało 733,0 tys. osób w wieku 15 lat i więcej, co stanowiło 33,6% całej ludności województwa w tym wieku.

Blisko 65% ogólnej liczby mieszkańców wsi w wieku 15 lat i więcej to osoby będące członkami gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub działki rolnej.

Tabl. 17. Ludność zamieszkała na wsi w wieku 15 lat i więcej według aktywności zawodowej, płci i związków z gospodarstwem rolnym w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Ludność rolnicza			Ludność bezrolna		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
W TYSIĄCACH									
OGÓLEM	733,0	361,2	371,8	474,3	241,0	233,3	258,7	120,2	138,5
Aktywni zawodowo..	431,3	240,4	190,9	319,7	178,7	141,0	111,6	61,7	49,9
pracujący	367,2	205,7	161,5	288,4	161,4	127,1	78,8	44,3	34,5
bezrobotni.....	64,1	34,7	29,4	31,3	17,3	13,9	32,8	17,4	15,4
Bierni zawodowo.....	301,6	120,8	180,8	154,6	62,3	92,3	147,1	58,5	88,6
W ODSETKACH									
Współczynnik aktywności zawodowej..	58,8	66,6	51,4	67,4	74,1	60,4	43,2	51,3	36,1
Wskaźnik zatrudnienia	50,1	56,9	43,5	60,8	67,0	54,5	30,5	36,9	24,9
Stopa bezrobocia	14,9	14,4	15,4	9,8	9,7	9,9	29,4	28,2	30,9

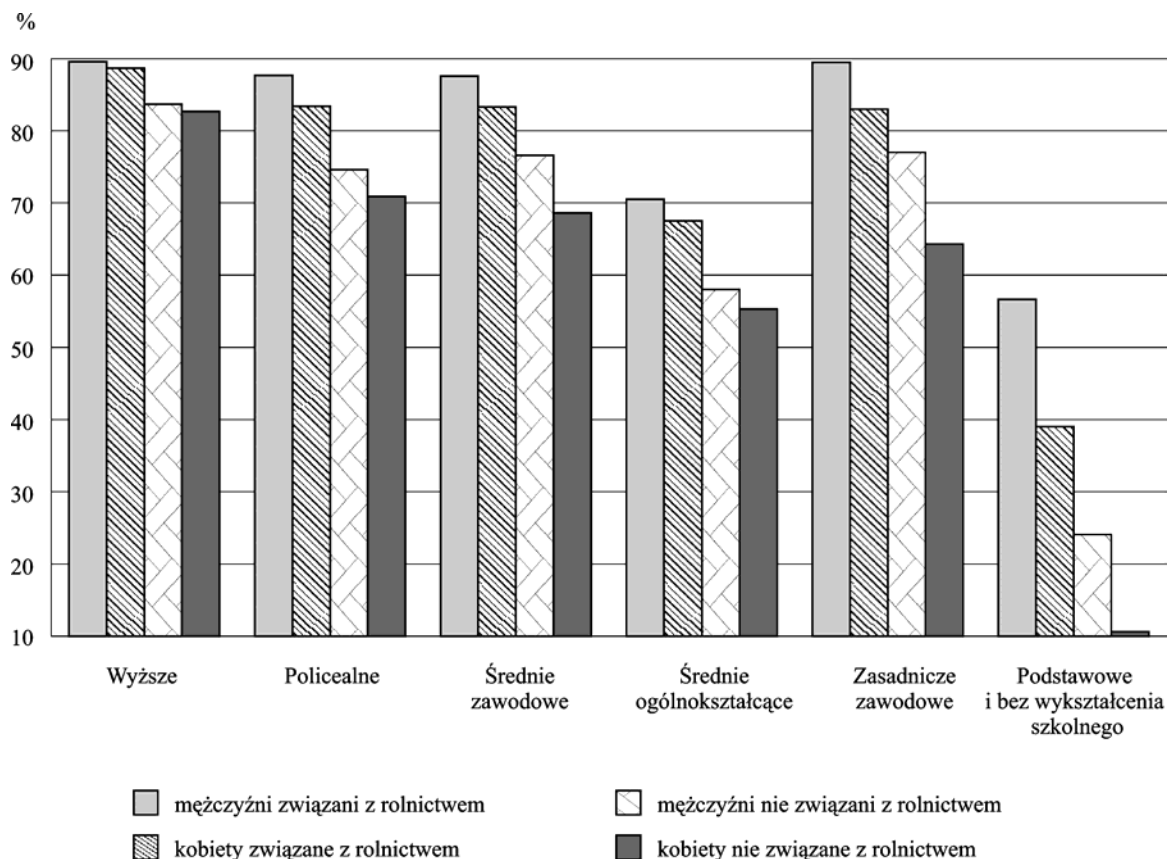
Uwaga. W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Relatywnie wysoki współczynnik aktywności zawodowej charakteryzował ludność rolniczą (67,4%). Natomiast wysoki udział grupy ludzi biernych zawodowo wśród ludności bezrolnej (56,8%), spowodował, że ogólny współczynnik aktywności zawodowej ludności wiejskiej był dużo niższy i wyniósł – 58,8%.

W obu subpopulacjach współczynnik ten był dużo wyższy wśród mężczyzn (74,1% - ludność rolnicza; 51,3% - ludność bezrolna) niż kobiet (odpowiednio 60,4%, 36,1%). Odnotowano natomiast znaczące różnice w poziomie współczynnika aktywności zawodowej dla kobiet i mężczyzn między ludnością rolniczą i bezrolną. W przypadku zbiorowości mężczyzn różnica ta wynosiła 22,8 pkt procentowego, zaś w przypadku kobiet była jeszcze wyższa i wynosiła 24,3 pkt na korzyść ludności rolniczej.

Ważnymi cechami różnicującymi aktywność zawodową danej populacji jest wiek i poziom ukończonego wykształcenia. W maju 2002 r. najwyższymi współczynnikami aktywności zawodowej na wsi charakteryzowały się osoby w wieku 35-44 lata (90,3%) oraz 25-34 lata (89,8%).

Wykres 4. **Współczynnik aktywności zawodowej ludności zamieszkałej na wsi według poziomu wykształcenia, płci i związków z gospodarstwem rolnym w 2002 r.**

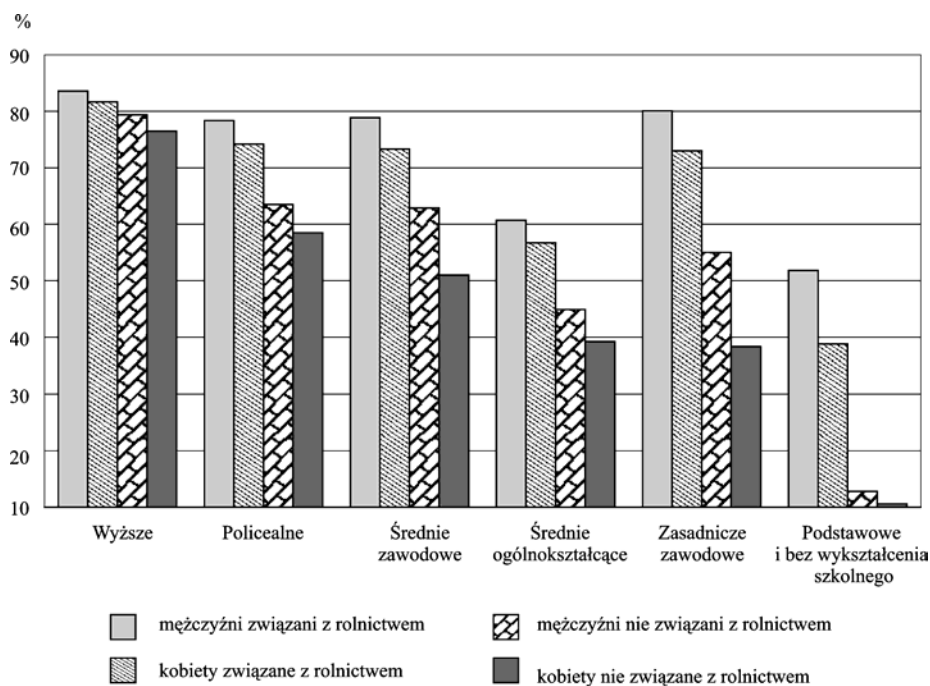

Ogromne znaczenie na rynku pracy ma poziom wykształcenia ludności. Ponieważ, jak już wcześniej sygnalizowano, ludność wiejska cechuje się niższym poziomem wykształcenia od ludności miejskiej, tym samym zajmuje ona gorszą pozycję na rynku pracy. W 2002 r. wśród ludności miejskiej, 12,7% populacji miało wykształcenie wyższe, natomiast na wsi – wśród ludności rolniczej tylko - 3,9%, zaś wśród ludności bezrolnej - 5,3%. Z kolei najniższy poziom wykształcenia (tzn. podstawowe ukończone lub niepełne podstawowe i bez wykształcenia) posiadało 28,3% ludności miejskiej, a ludności rolniczej – 48,5% i bezrolnej – 51,4%. Fakt ten, szczególnie w przypadku osób nie związanych z rolnictwem, znacznie utrudnia uzyskanie zatrudnienia. Ponieważ na wsi nie ma zbyt wielu możliwości znalezienia pracy, ludność ta jest często zmuszona szukać zatrudnienia w miastach. Jednak brak wykształcenia lub niski jego poziom stanowią istotne przeszkody w znalezieniu pracy.

Podobnie jak w mieście, także wśród ludności wiejskiej, kobiety charakteryzowały się wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni.

W maju 2002 r. zbiorowość osób pracujących, mieszkających na terenach wiejskich wynosiła 367,2 tys. osób, z czego 56,0% stanowili mężczyźni (205,7 tys. osób). Najlicniejszą populację wśród pracujących tworzą osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, przy czym wśród mężczyzn osoby pracujące z tym wykształceniem stanowiły 42,9%, a wśród kobiet 27,7%.

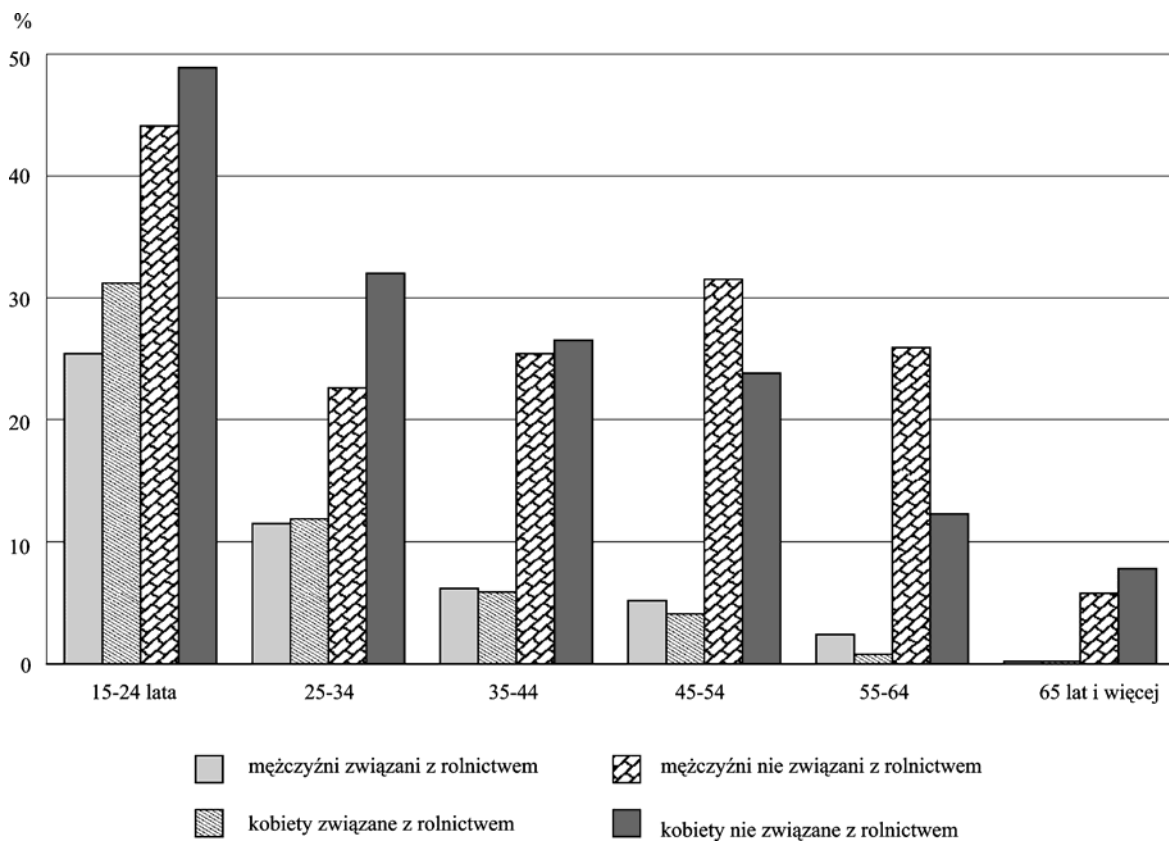
Wykres 5. **Wskaźnik zatrudnienia ludności zamieszkałej na wsi według poziomu wykształcenia, płci i związków z gospodarstwem rolnym w 2002 r.**

W populacji ludności wiejskiej występowała znaczna rozpiętość wskaźnika zatrudnienia w podziale na ludność rolniczą i bezrolną. Wskaźnik dla ludności związanej z rolnictwem kształtował się na poziomie 60,8% wobec 30,5% dla ludności z rolnictwem nie związanej. Kolejną cechą różnicującą ten poziom wskaźnika zatrudnienia była płeć. Był on znacznie wyższy (54,5%) dla kobiet związanych z gospodarstwem rolnym niż dla kobiet z grupy ludności bezrolnej, gdzie wyniósł tylko 24,9%. Podobnie sytuacja kształtowała się wśród mężczyzn, gdzie udział pracujących w ogólnej liczbie mężczyzn w wieku 15 lat i więcej wyniósł wśród ludności rolniczej – 67,0%, a wśród ludności bezrolnej tylko - 36,9%.

W maju 2002 r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniosła 64,1 tys. osób, przy czym ponad połowa (51,2%) to osoby nie związane z rolnictwem. Liczba bezrobotnych mężczyzn wyniosła 34,7 tys. osób, a kobiet 29,4 tys.

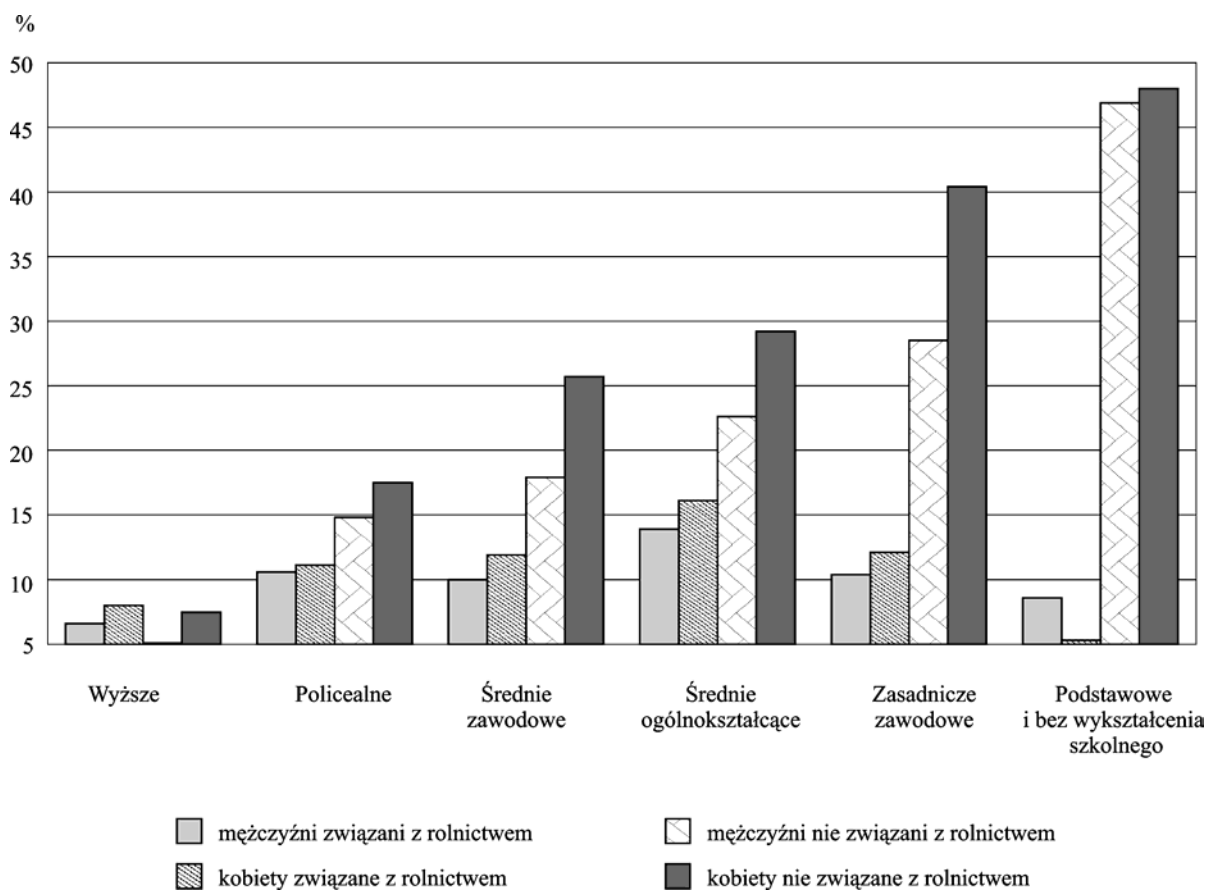
Wykres 6. **Stopa bezrobocia ludności zamieszkałej na wsi według wieku, płci i związków z gospodarstwem rolnym w 2002 r.**

Stopa bezrobocia na terenach wiejskich województwa łódzkiego wynosiła 14,9% (w grupie ludności rolniczej – 9,8%, a wśród bezrolnej – 29,4%). Najwyższą stopę bezrobocia ludności wiejskiej odnotowano wśród osób w wieku 15-24 lata (32,4%), przy czym dla kobiet - 36,0%, a dla mężczyzn – 29,8%. Porównując stopę bezrobocia w grupie ludności rolniczej

i bezrolnej widać, że w dużo gorszej sytuacji znajduje się ludność tej drugiej grupy gdyż w tym przedziale wiekowym była o 18,5 pkt procentowego wyższa niż wśród osób związanych z gospodarstwami rolnymi.

Wykres 7. **Stopa bezrobocia ludności zamieszkałej na wsi według poziomu wykształcenia, płci i związków z gospodarstwem rolnym w 2002 r.**

Najniższa stopa bezrobocia dla ludności rolniczej występowała w powiecie łowickim (5,8%) i dotyczyło to zarówno mężczyzn (6,1%) jak i kobiet (5,4%). Natomiast najwyższą zanotowano na terenie powiatu radomszczańskiego (ogółem – 13,2%, wśród mężczyzn – 13,1%). Kobiety związane z gospodarstwem rolnym najtrudniejszą sytuację miały w powiecie bełchatowskim, gdyż tam stopa bezrobocia dla tej płci wyniosła – 14,5%.

Wśród ludności bezrolnej najniższa stopa bezrobocia występowała w powiecie łódzkim wschodnim (ogółem – 23,3%, kobiety – 22,1%). Z kolei wśród mężczyzn najniższą notowano w powiecie wieruszowskim (23,5%). Wśród tej części populacji ludności wiejskiej duże zagrożenie bezrobociem występowało w dwóch powiatach: kutnowskim i łęczyckim (odpowiednio – 40,4% i 38,4%).